

FOAIA POPORULUI

Prețul abonamentului:
Pe un an 3 fl. (6 coroane).
Pe o jumătate de an 1 fl. 50 cr. (3 coroane).
Pentru România 15 lei anual.
Abonamentele se fac la „Tipografia”, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Apare în fiecare Duminecă

INSERATE
se primesc în biroul administrației (strada
Poplăcii nr. 15.) — Telefon nr. 14.
Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr.
a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Adunare de protestare la Sibiu!

Faptele se vorbească!

Vremea faptelor a sosit, e aci! Por-nirile de maghiarisare devin din zi în zi tot mai furioase, mai amenințătoare. Justiția și administrația e cu totul maghiarizată. Poporul nostru e ascultat, judecat și cărmuit în o limbă, pe care nu o înțelege. S'a făcut o stare cu totul falsă, de pare-că poporul e pentru diregătorii, pe cari îi plătește din sudoarea sa și nu cum trebuie să fie, adică diregătorii pentru popor, pentru cetățeni. În școlile susținute pe banii noștri, s'a vîrit cu de-a sila limba maghiară; ele ne sînt amenințate a fi închise sau maghiarizate cu totul. Pretutindenea ni-se impune limba maghiară, ear' limba și așezămintele noastre și tot ce e românesc e huiduit, batjocorit și prigunit!

Acum guvernul unguresc îngâmfat și despotic merge cu cutezanța până acolo, încât a hotărît să ne maghiarizeze numele comunelor noastre. În dietă s'a subșternut și se desbata deja proiectul nou de maghiarisare despre numele de comune. Stăpânitorii voesc prin noua lege să ne iee numele românesc ale comunelor, unde ne-am născut, al munților și văilor, cari ne-au adăpostit neamul în decurs de veacuri, încă de pe timpul, când urmă de fiu de al lui Árpád nu a călcat pe acest strămoșesc pământ.

Ei, aceasta e prea mult! Stăpânitorii noștri merg prea departe! Azi mâne vor intra și în sfințele noastre locașuri, în biserică, precum cel dintăiu pas'l-au și făcut, prin legile politice-bisericești păgâne!

Zilele trecute deputatul Rátkay a strigat în dieta din Pesta: Să maghiarisăm! La aceasta avem drept! Așteptăm dela guvern să maghiarizeze!

Eată ținta celor dela putere: Să maghiarisăm!

La aceasta noi trebuie să răspundem cu proteste în toate părțile. Să protestăm împotriva maghiarisărei volnice — aceasta trebuie să fie parola noastră în aceste zile.

Fruntașii noștri din toate părțile au luat măsurile de lipsă, ca prin comitate,

cercurile de alegere și în toate locurile mai însemnate să se ție adunări românești, în cari alegătorii români să-și ridice glasul împotriva volnicăilor de maghiarisare. Luptă trebuie să desfășurăm pe toată linia, luptă pe temei legal, dar' aprigă și energică!

Lupta s'a și început! Semnalul s'a dat și noi cu toții trebuie să-l urmăm! Frunțașii din Sibiu și din cercurile comitatului concheamă pe toți Românii din acest comitat la o adunare de protestare aici în Sibiu, pe Marți ce vine, în 14 l.c. Conchemarea o publicăm mai la vale. Glasul frunțașilor trebuie să-l ascultăm cu toții; aceasta e o sfântă și națională datorință a noastră a tuturor. Să alergăm deci pe ziua pusă cu sutele și miilela Sibiu, să alergăm tot așa în toate locurile, unde chemați vom fi de frunțași.

Sus deci, Români din patru unghiuri! La luptă vrednică și impunătoare! În fapte se se dovedească unirea, de care e călăuzit poporul românesc.

Să ne intrunim în toate centrele românești, să sbiciuim toate pornirile de maghiarisare, cari aduc vrajbă între popoarele țerei și o slăbesc prin lupte lăuntrice, și să ridicăm puternic cuvânt de protest în contra prigonitorilor nesocotite ale guvernului șovinist.

Vrednic, hotărît și impunător să fie cuvântul nostru în fața lumii, ca să se știe că una sîntem, una simțim și una voim, când ni-se atinge caracterul național, la care ținem mai mult decât la viață.

Mai bine morți, decât maghiarisăți,
— asta să fie declarațiunea noastră în fața noului atac al celor dela ocărmuire.

Convocare.

Subscriși ne luăm voe a convoca prin aceasta pe alegătorii dietali, de naționalitate Români, din cercurile electorale Sibiu, Cristian, Sebeșul-săsesc, Cisnădie și Nocrich la o

adunare publică

ce se va ținè Marți, la 14 Decemvrie n. 1897, la 11 ore înainte de ameză, în sala cea mare a casei sociale („Gesellschaftshaus“) din Sibiu, cu scopul de a discuta și a lua rezoluțiuni privitoare la noul proiect de lege, așa numit „despre numele comunelor și alte nume de localități“.

Sibiu, 5 Decemvrie n. 1897.

Dr. Ioan Rațiu m. p.

Ioan Droș m. p.,
protopresbiter.

Ioan de Preda m. p.

Dr. Nicolae Calefariu m. p.

La Sibiu, la adunare!

Ziua cea măreață, ziua mult dorită se apropie, sosește. Este ziua de *Marți, 14 Dec. st. n. c.* pe când e convocată aici la Sibiu adunarea Românilor din acest comitat. Românii din Sibiu și împrejurime, de prin frumoasele comune mărginașe, din ținutul dinspre Olt, apoi de pe la Mercurea și Sbeș etc., de câteori s'au săvârșit acte frumoase naționale, ei nu numai că n'au lipsit, dar' în fruntea tuturor au mers. Credem, ba sântem siguri, că așa va fi și de astă-dată. Trecutul mai depărtat și mai apropiat ne cheazășuește, că Românii din comitatul Sibiului și de astă-dată își vor împlini cu scumpătate datorința națională.

Preoți, învățători și alți fruntași de pe sate, luminați și spuneți poporului cauzele mișcării noastre și datorința ce o avem fiecare de a lupta și a înfrunta ori-ce pentru neam. Arătați poporului, că fruntașii binele lui îl vreau și că adunarea din Sibiu tot pentru al poporului bine și fericire se ține.

Dacă poporul va ști-o aceasta prin rostul vostru, de sigur, că nu va pregeta a se aduna în număr impunător la Sibiu.

Aceasta e azi datorința noastră și a tuturor Românilor! Să ne ridicăm și să ne adunăm, noi cei de pe la Sibiu, pe Marți în Sibiu, ear' alții în alte orașe și locuri, pe când vor fi chemați. În adunări apoi, sub povața fruntașilor și pe temeiul legal să protestăm, dar' cu putere și energie, încât glasul nostru să străbată până la guvernul țerei și tronul preaiubitului nostru Domnitor.

Cine e Român verde ca stejarul, așa face, cine nu, să stea la o parte ca babele și nemernicii!

Să ne vedem pe Marți la Sibiu!

Satul meu.

*La satul meu așa 'i-au zis
Din neam în neam — „Curatul”,
Și-acuma, vai, le-a dat de gând
Să-mi prăpădească satul.*

*Pe „Tiszta” nu-'l pot suferi —
Mă duc până la împăratul,
Vai, Doamne, Doamne, nu-'i lăsa —
Să-mi prăpădească satul.*

R.

Mișcarea națională. La întrunirea ținută de studenții universitari ieșeni în *Piatra-Neamțului*, s'a votat următoarea hotărâre:

Cetățenii pietreni, întruniți în sala teatrului local, în ziua de 16 Noembrie v. 1897, după invitarea făcută de comitetul național studentesc din Iași, hotărâsc a reintemeia Liga culturală locală, a lucra pentru răspândirea în popor a iubirii de frați, pentru întărirea conștiinței naționale, — și să contribuie la susținerea aceluia puternic curent format atât în țară cât și în întreaga Europă, spre binele fraților noștri asupriți.

Vreau să ne nimicească. Earăși două volni fi de ale stăpânitorilor fiță de ziarele noastre.

La intervenirea procurorului comitei Sibiului a dat earăși poruncă să se iee din cauția *Foii Poporului 32 fl. 25 cr.*, spese de procese, pe cari se zice că nu le-au putut încassa dela d-ului *George Moldovan* și *Ioan Serb* din Poiana. Această volnicie tot la § ul 16 al *patentei absolutiste* din 1852, pe care se bazează puternicii zilei pentru a ne pute ataca cauția foilor.

Mai departe tot la recercarea procuraturii din Cluj autoritățile administrative din loc amenință a confisca din cauțiunea „*Tribunei*” 31 florini, spese dintr'un proces al d-ului *Nicolae Trimbișoiu* din Grădiște, care nu s'au putut încassa dela numitul condamnat.

Adecă tot lovituri date foilor noastre pe nedreptel. Măi zică apoi, că nu vreau să ne nimicească!

Protestul Sașilor împotriva maghiarizării. Am pomenit, că Sașii au conchemat adunări de protestare în toate cercurile, cum trebuie să facem și noi. Una dintre cele mai strașnice a fost adunarea dela *Brașov*, despre care se împărtășesc următoarele:

Adunarea electorală a celor patru cercuri, conchemată de comitetul sășesc al *Țerei-Bârsei* s'a ținut la 2 Dec. n. în sala hotelului central din Brașov. Au fost la o miie de alegători, scrie „*Gaz. Transilvaniei*”. Și Ungurii s'au înfăoșat în număr mare.

'I-s'a propus adunării să primească hotărârea de protestare a comitetului cercului Sibiului-Cristian cu adausul, că dacă proiectul de lege pentru maghiarizarea numelor localităților va fi supus desbaterei în dietă, *deputații din Țeara-Bârsei* să ese din partida guvernamentală.

Această hotărâre după câteva vorbiri avântate, s'a primit cu însuflețire, după-ce și deputații *Hintz* și *Schmidt* s'au pronunțat pentru ea.

Ungurii, cu popa calvin în frunte, au încercat să protesteze zicând, că deputații sași, fiind aleși de partida liberală saso-maghiară din acest județ, nu pot să facă nici un pas fără învoirea acestei partide, dar' declarația lor a fost combătută și respinsă de covârșitoarea majoritate a Sașilor.

— Damineca trecută s'a ținut adunarea alegătorilor sași din cercul *Cisnădiei*, luând parte un număr mare de alegători. Au vorbit mai mulți fruntași sași și în urmă s'a hotărât, că primește hotărârea celorlalte cercuri sășesti și provoacă pe deputatul cercului, să vorbească și să voteze împotriva proiectului.

Pedeapsa cea mai nouă. *Tribuna* oșită *Vineri* vestește, că earăși e pedepsită cu 516 fl., cari trebuie plătiți în trei zile, căci altcum 'i-se iau din cauție. Aceasta sumă e pedeapsa, la care a fost osândit mai în urmă dl *Balteș*. Dinsul a fost grațiat, dar cu toate acestea pedeapsa de bani să execută.

Vorba procurorului din Cluj: „*trebuie întrebuințat ori-ce prilej spre a lua din cauțiunea Tribunii*”. În această pornire nici de grația *M. Sale* n'au grije.

Cu alte cuvinte: vreau a ne nimici!

Andreiu baron de Șaguna.

— Vezi ilustrația. —

Biserica română gr.-orient. din Ardeal și Ungaria are în ziua de azi, 30 Nov. v. (12 Dec. n.) ziua S. Apost. *Andreiu*, o sârbătoare de însemnătate deosebită. În această zi ea sârbăză pomenirea celui dintâiu metropolit al Românilor gr.-or. de aici și unul dintre cei mai mari și mai însemnați bărbați ai neamului nostru: *Andreiu* baron de *Șaguna*, al cărui portret îl dăm acum.

Acest bărbat trimis de Dzeu bisericii gr.-or. și poporului român, a lucrat atât de mult pentru binele și vaza poporului român, încât numele lui neperitor va fi în veci și urmașii au să-l rostească totdeauna cu pietate și cinste.

Dăm aci câteva date și trăsături din viața și faptele acestui mare bărbat, însemnând că pentru a înșira tot ce el a făcut, luptele și străduințele lui în toate direcțiile, ar trebui să umplem mai multe cărți mari.

Metropolitul Șaguna s'a născut în ziua de 20 Decembrie 1808 (1 Ian. 1809 c. n.) în orașul *Mișcolț* din Ungaria, unde părinții lui erau neguțători *macedo români*, veniți aici dimpreună cu alte familii, ca se scape de urgia Turcilor. Șaguna își făcu studiile înalte în Pesta, apoi merse la *Vârșeț*, unde învăță teologia, pentru care avea mare aplicare. Pe această carieră el înaintă repede. La 1845 ajunse archimandrit al mănăstirii *Covilului*. În acest an muri episcopul român gr.-or. din Ardeal, *Vasile Moga* și Șaguna fu denumit de *vicar al eparhiei ardelenne*. De aci înainte 'i-se începe rolul lui atât de însemnat pentru noi, dar' cu deosebire de când fu ales de episcop al Românilor gr.-or. din Ardeal, în anul 1847.

Când veni Șaguna în Ardeal, el află pe poporul român apăsător, ear' biserica rom. gr.-or. rămasă îndărăt, săracă și în o stare prăpădită. El se puse pe lucru și în 27 de ani ai păstoririi sale, mereu luptând și lucrând, a dat cel mai mare și mai puternic ajutor de avânt cauzei și culturii naționale și a lăsat biserica sa neatirnată, provăzută cu constituție, tare, ridicată și înzestrată cu averi și fundații însemnate.

Un uriaș ne pare Șaguna: fapte uriașe a săvârșit și isbânzi uriașe a câștigat pe toate terenele vieții publice, dar' cu deosebire pe cel *bisericesc*, întemeiând din nimic aproape totul, ce are azi biserica română greco-orientală.

Isbânzile și alcătuirile lui s'au extins pe terenul politic-național, școlastic, literar și bisericesc. Pe toate aceste terene el a lucrat deodată, fără întrerupere, fără preget, folosindu-se de prilejuri binevenite, mergând în cele mai multe cazuri în frunte și însuflând Românilor curaj, îndemn și bărbăție spre înaintare.

Pe teren *politic-național* Șaguna a avut rol însemnat îndată dela venirea sa în Ardeal. La adunarea națională dela *Blaj* din 3/15 Maiu de pe *Câmpul libertății* el a fost unul din președinții adunării, dimpreună cu episcopul *Leményi* și a contribuit mult la buna reușită a adunării.

În adunarea aceasta Șaguna fu ales de președinte al comitetului național permanent. În 1848 — trecând prin România, Bucovina și Galiția — conduse o deputațiune a Românilor, la împăratul în *Olmütz*. În decursul revoluției, ca și înainte și după aceea, până

la moarte, Șaguna a fost un mare și neclintit aderent al tronului și familiei împărătești. Din cauza aceasta el era iubit la curtea împărătească și se bucurau de mare vază.

După revoluțiune el a luat parte la toate actele mari politice ale Românilor, ca președinte al adunărilor naționale, ca deputat în dieta ardeleană, ca conducător de deputațiuni la tron etc. luptând pentru interesele românești.

Pe *teren scolastic* el a lucrat din respirație la înființarea de școli, de cari Românii aveau mare lipsă. Mare zel a dezvoltat el la întemeierea gimnasiului din Brașov și Brad, apoi pentru întemeierea de școli sătești în toate părțile și organizarea lor, aducând și jertfe materiale. Afară de aceasta el întemeiează *seminarul* de azi din Sibiu, pentru teologi și pedagogi, care s'a numit după numele său seminarul »*Andreian*«.

Pe *terenul literar* asemenea a lucrat mult Șaguna, scriind la 25 de cărți mare, parte religioase; apoi a îndemnat pe alții a scrie și alcătui cărți, dându-le și ajutoare. Aci amintim, că el a contribuit mult la întemeierea »Asociațiunii transilvane« de azi al cărei cel dintâiu președinte a fost și a întemeiat *tipografia arhidiececesană*.

Lucrările lui săvârșite pe aceste terene ar fi fost indestulătoare, pentru a-i face numele nemuritor.

Dar' alcătuirile cele mai mari le-a îndeplinit el pe *terenul bisericesc*.

Din o biserică umilită și slabă, Șaguna în timp de 27 de ani a făcut o biserică tare și organizată pe temeiuri largi. Prin intervenirea și stăruințele lui, după o muncă de 18 ani, s'a întemeiat *metropolia*, căreia el i-a dat o organizație, cuprinsă în *statutul organic*, și *sinodalitate*. Metropolia și organizația ei este *lucrarea cea mai impunătoare* a lui Șaguna. El a ridicat și dotat clerul, a întemeiat — afară de unul — toate fondurile arhidiecece de azi și a înzestrat biserica cu case și averi însemnate.

Afară de aceste multe alte binefaceri a făcut Șaguna, ajutând scolari, biserici și școli serace, așezăminte de cultură etc.

Estă în câteva trăsături de tot scurte faptele și mărețele alcătuirii ale lui Șaguna.

Vieța lui a fost o luptă continuă pentru biserică și națiune, pentru tot ce e adevărat, plăcut și bun, cum a zis însuși în cuvântarea ținută la sfințirea sa de Episcop.

Temeiul lucrărilor, al faptelor și alcătuirilor lui a fost pe lângă bărcăție și energie *știința și moralitatea*, ear' armele cu cari a luptat, eșind mai totdeauna invingător, au fost principiile morale, adevărul și dreptatea.

Andreian Ban de Șaguna

El ne poate servi ca pildă măreață de muncă, tărie de caracter, abnegație și virtute.

Toată viața lui el a lucrat pentru noi și al' nostru bine și de aceea trebuie să ne închinăm cu reverință umbrei și pomenirii lui. El este unul dintre cei mai mari oameni ai nostri, cu care ne putem mândri înaintea străinilor.

Șaguna a murit la 1873 în vîrstă de 65 ani și s'a înmormîntat la dorința sa în *Rășinar*, lângă Sibiu.

Din Austria.

Noul minister.

Nou denumitul prim-ministru, baronul *Gautsch*, și-a format ministerul, alcătuit din direcții de frunte ai deosebitelor ministerii. După ce noii ministri au depus jurământul înaintea Împăratului, *Gautsch* a început negocierile cu deosebitele partide, căci fără de înțelegere nu se poate deschide de nou parlamentul. Până acum

după cum se vestește din Viena, nu a ajuns la nici o înțelegere și astfel nu se poate ști când se va începe de nou parlamentul.

Răscoala din Praga.

Pecând Viena s'a liniștit și ministrii s'au silesc a pune la bună cale lucrurile, în *Boemia*, dar' cu deosebire în *Praga*, a erupt săptămîna trecută o adevărată *răscoală*.

Răscoala din Praga și împrejurime a fost îndreptată împotriva *Nemților* de acolo. Cehii și Nemții se află în o stare, cam cum sîntem noi Românii și celelalte naționalități cu Ungurii. Mai înainte limba nemțească stăpînia în *Boemia*, dar' prin lupte uriașe Cehii și-au câștigat multe drepturi. Ura fusese între ei a rămas mai departe și după cele făcute de către deputații

nemți în parlamentul din Viena, urmarea cărora a fost căderea lui *Badeni*, a izbucnit sângeroasa răscoală a Cehilor împotriva *Nemților*, la 1 și cu deosebire la 2 Dec. n.

Deja la căderea lui *Badeni*, deputații cehi tineri și marii proprietari au dat către întreg poporul ceh un *strășnic apel de luptă*, arătînd momentul de critic și istoric, și îndemnînd la cea mai neclintită rezistență și luptă față de năvala *Nemților*.

SCRISORI.

Cetiți români și sprijiniți foile române.

Pintic, la 21 Noembrie 1897 st. n.

Domnule Redactor și onorat public!

Înainte de a ceti „Foaia Poporului” n'am fost deprins la cetit și n'am știut atâtea bune câte știu acum de când cetesc această prețuită „Foaie”.

Dee bunul Dumnezeu, ca pe viitor să nu lipsească din nici o casă românească această foaie, căci e foarte de mare folos să o cetești sau și numai să o ascuțițeu băgare de seamă. — Să zicem că cumpărăm o carte fie ori-și-cât de frumoasă, odată trecând peste dînsa sau de două-ori, și o pun de o parte, apoi multu timp nu o mai iau fiindcă-i știu cuprinsul. Cu câtă bucurie cetim o foaie care ne aduce în toate Duminicile lucruri folositoare, apoi vești și povești, încât din toată inima să o cetești. Să fi fost această foaie întemeiată de zeci de ani mai înainte, eram poate pe altă cărare mai bună noi Românii, ca cum suntem azi. Abia de 5 ani apare „Foaia Poporului” și poporul s'a luminat binișor, dar' dacă se vor înmulți abonenții și va ști fiecare chemarea sa de Român, să vor lumina cu mult mai mulți.

Prin cetit să deprinde omul tot mai bine și își lărgeste cunoștințele. Eu știu conșcolari de ai mei cu care am umblat odată la școală, cari acum nu mai știu nimica ceti ori scrie. Mă întreb, oare pentru ce? Pentru-că nu s'au interesat nici deprins la cetit, poate nici n'au avut ce să cetească. Dacă întrebăm de unde se naște răul? Răspunsul îl primim dela ceia cari zic că: copiii lor n'au vreme să cetească, că nu-i vor purta la școală, că și așa nu-i vor face popi nici dascăli ș. a.

În Dumineci și în sărbători când tinerimea nu are lucru, se adună în povești sau se duc prin cârcimi și fac alte lucruri nefolositoare; pe când dacă ar ave tot omul câte o foaie în casa lui s'ar deprinde cu cetitul, el însuși sau copiii lui.

Să nu trecem cu vederea că unii zic, că 1 fl. 50 care se plătește pe jumătatea anului pe „Foaie” ar ave loc și airea. Adevărat că așa este, necazurile sînt grele, dar' câte le mai fac unii cu voia și nu au nici un folos: pe beuturi, pe tîbac peste măsură, ba unii se mai duc și la cărți, cari toate aceste lucruri sînt foarte păgubitoare. Dacă acestora le-ar mai pune cumpăt, dacă ar întemeia o reuniune de temperanță prin satele noastre, atunci ne-ar aduce un mare folos și ne-ar rămâne în pungă bani și pentru deșteptare și luminare.

Dacă am „Foaia Poporului”, în Dumineci și sărbători, zile cari sînt lăsate de Dzeu pentru odihnă și pentru lucruri plăcute lui Dzeu, viu dela sînta biserică, după prînz dacă am foaie mă pui și cetesc. Așa mă odihnesc bine, nu mă duc la cârcimă, nu mă duc în povești unde se consumă o grămadă de tîbac și alte cheltueli care toate sînt spre răul omului.

Aceasta este calea cea bună prin care ne deșteptăm foarte mult, aceasta să o grijim ca tot ce avem mai scump și să povățuim și pe alții ca să apuce pe calea noastră.

M'am uitat la unii oameni cari neavînd ce ceti, ba poate nici nu știu ceti, că după sînta biserică se adună la cârcime și

Răscoala însă nu în urma acestui apel a izbucnit, ci mai mult din cauza purtării deputaților nemți în parlamentul austriac.

În preseara zilei de 1 Dec. s'au făcut demonstrații strașnice, adunându-se pe străzi mii de oameni, făcînd șgomot și spărgînd ferestri.

Nămăi a doua zi, 1 Dec., și mai ales în 2 Decembrie s'au produs adevăratele turburări, revoluția în înțelesul sângeros al cuvîntului.

Ținuta provocătoare a studenților și profesorilor nemți a deslănțuit toate patimile de ură națională ale Cehilor.

„Moarte Nemților!” a fost semnul și revoluția a izbucnit.

„Jos cu Nemții!” „Jos cu Jidovii” — era cuvîntul de ordin al răsvrățitei mulțimi.

Și mulțimea, deja de Mercuri după amezai, a început să spargă ferestri, să atace pe Nemți și Jidovi, să le *dărîme casele, prăvăliile, cluburile, redacțiile și să aprindă casele.*

Poliția, deși în număr foarte mare, pedeastră și călare, n'a putut răsbi cu valurile năprasnice ale răsculaților.

Turburările au degenerat repede în pustiiri. Se spune, că erau liste în regulă despre casele Nemților, ce trebuiau atacate, și că oameni bine îmbrăcați mergeau în fruntea mulțimei și o conduceau.

Sute de soldați s'au pornit întru risipirea turburătorilor, dar' nu răsbiau cu ei, atât era de grozavă mulțimea.

Toată noaptea mulțimea a prădat și a jefuit. Redacțiile nemțești au fost pustiite de nou, asemenea museul german.

Răscoala s'a lășit repede în mai multe orașele și comune din Boemia. Cu deosebire a fost aspră răscoală în *Pischkow*.

Proclamarea statarului.

În vederea grozavelor primejdii, la care e expusă în Praga și împrejurimi siguranța vieții și averii private, prim-ministrul Gautsch, ca ministru al internelor, a hotărît în conșlegere cu ministrul de justiție *proclamarea statarului în Praga și în cercurile Karolinenthal, Zizkow, Weinberge și Smichow.*

Statarul s'a proclamat Joi, în 2 Dec. după amezai, pe la 5 ore. Trupe militare treceau prin oraș și împrejurimi, la sunet de dobă și trimbiță. În fruntea trupelor mergeau deregători cari cetiau ordinațiunea statarului.

Insemnăm, că statarul, întemeiat pe §. 430 al legii penale austriace, dispune — pentru cei prinși jefuind, turburînd etc. — judecare îndată și în curs de trei ciasuri cel mult executarea osîndei. Dacă e osînda unanimă, vinovatul e osîndit la moarte.

În luptele cu poliția și miliția au fost mulți prinși și răniți. După știrile mai noue au fost arestați 600, ear' răniți sînt 400, apoi 60 de polițiști și 20 de soldați. Morți încă sînt câțiva. În urma statarului răscoala a încetat; numai ici-colea se mai fac mici demonstrații.

se imbată și suduie pe bunul Dumnezeu care ne dă toate și fac și alte lucruri nefolositoare.

Apoi când se apucă omul la beute și la chef să cheltuește mai mult ca 1 fl. într'o singură zi, dar' într'o jămătate sau într'un an întreg?

Noi mulțămim lui Dumnezeu că avem oameni cari s'au străduit și au întemeiat „Foaia Poporului”, nu prin ea să ne lumineze mintea, să ne știm purta numele de Român și să ne arete calea cea bună.

Vedem câte pedepse în bani și câte închisori au suferit binevoitorii întreg neamului nostru, numai ca să ne netezească drumul nostru, al filor și al nepoților nostri pe viitor.

De aceea, mă îndrept către onorații cetitori și abonenți ai „Foi Poporului”, fiindcă binevoitorii nostri cari ne conduc pe noi ziua noaptea străduindu-se a ne da învățături bune, și noi să-i sprijinim din toate puterile noastre așa ca fiecare abonent pe lângă sine să mai câștige cel puțin barem doi abonenți noi.

Teodor Toma, proprietar.

Despre comune.

Representanța comunală.

Împrejurarea, că comunelor li-s'a lăsat dreptul să se îngrijească de soartea lor în trebile cele mai de frunte, aduce cu sine, ca în această îngrijire să iee parte toți locuitorii comunei. Astăzi e însă cu neputință, ca întreg poporul să se adune și să se sfătuiască, cum se făcea în vremurile de demult. Ca totuși poporul să poată dispune despre soartea comunei, s'a aflat cu cale, ca poporațiunea să aleagă un număr mai mic de membri din sînul seu. În mîna acestora dă puterea, ca să hotărască despre soartea comunei și să conducă trebile ei. Aceștia sînt aleși din încrederea întregului popor și fiind oameni din însuși poporul, să crede cu drept cuvînt, că vor conduce trebile așa cum socotește poporul, că e mai potrivit pentru binele seu. Oamenii aleși pe acest temei formează *representanța comunei.*

Acest fel de a alege reprezentanți nu e numai în comună. Comitatul încă își are reprezentanța, care e chemată să se îngrijească de trebile întregului comitat. Așa are țeara întreagă reprezentanță.

Representanțele acestea sînt de mare însemnătate, pentru-că prin ele se dă poporului putința de a se îngrijii însuși de soartea lui. *În drepturile ce se dau poporului, de a alege pe reprezentanții sei în aceste adunări, se oglindează cele mai sfinte drepturi cetățenești.*

Cetățeanul, când face ori-ce alegere, trebuie să țină înaintea ochilor, că prin aceea își pune soartea la cale. Dacă își va pune încrederea și va alege oameni, cari îi vreau binele, îi va fi bine. Dacă alege cu ochii legați, dacă își vinde votul și alege pentru plată, își pune încrederea în dușmanii sei, cari negreșit, că nu-i vreau binele.

Vrem să avem oameni, cari să lupte pentru drepturile noastre, trebuie să alegem la comună, la comitat, oameni de ai noștri, în care sîntem cu deplină încredere. Alegem însă oameni străini, pe care ni-i pune stăpînire, ori cari ne făgăduesc căte ceva, ori cari ne plătesc pentru voturi, ne alegem dușmani. Prin asta păcătuiți noi împotriva noastră, căci alegem oameni, cari ne vreau rău. Avem puterea în mîră, ca să ne conducem noi, cum binele nostru cere, și nu ne folosim de această putere.

Unde se găsește în lume omul, care să-și vrea rău? Și totuși de multe ori se întîmplă, că la acest fel de alegeri poporul își vrea rău, din pricina că nu cunoaște cât de însemnat e dreptul său, de a alege. Îl nesocotește pentru un mic câștig, ce îl capătă în clipita aceea. Dar' nu-și aduce aminte, că prin aceea și-a croit rău pe o vreme îndelungată.

Așa stă lucrul mai aproape de ochii noștri la comună. Reprezentanța comunală (comitetul) e acel organ, ales de poporul comunei, prin care comuna își întrebunțează dreptul ei de ocîrmuire de sine stătătoare.

După legea noastră reprezentanța comunală se alcătuește din: a) cei-ce plătesc mai multă dare în comună (viriliștii); b) reprezentanții aleși de comună și c) slujbașii comunei, cari au drept de vot.

Numărul reprezentanților (aleși și viriliști) se îndreaptă după numărul populației. De fiecare 100 suflete se socotește un reprezentant. Are de pildă o comună 1800 suflete, va avea 18 reprezentanți. Totuși legea pune granițe pentru numărul reprezentanților și zice, că o comună mică nu poate avea mai puțini de 10 și mai mulți de 20, o comună mare mai puțini de 20 și mai mulți de 40, un oraș cu consiliu mai puțini de 48 și mai mulți de 200. În acest număr sînt jumătate cari plătesc mai multă dare și jumătate aleși de comună. În comuna din pilda de mai sus vor fi dar' 9 reprezentanți cari plătesc mai multă dare, ear' 9 se vor alege.

Dintre slujbașii comunei au drept de vot în reprezentață: primarul (judele), notarul, cassarul, tutorul public, ear' afară de acestia în orașele cu consiliu încă și căpitanul de poliție, consilierii, fiscalul, asesorii orfanali, comptabilul, medicul, inginerul și forestierul. Ceialți slujbași pot să vorbească în adunări, dar' n'au drept de vot.

Cum se alcătuește lista celor-ce plătesc mai multă dare, cum se face alegerea reprezentanților și cine are drept de alegător, vom scrie în numărul viitor.

PARTEA ECONOMICĂ.

Industria de casă.

(Urmare).

Industria de casă a ajutat înălțarea strămoșilor noștri.

În timpurile trecute nu numai femeile de rînd săvîrșiau lucrurile de industrie, ci și cele mai de frunte, boieresele, crăiesele și împărătesele, cari, cel puțin nu-și pregetau a merge în mijlocul lucrătoarelor. îndemnându-le și îmbărbătându-le la lucru. Împăratul din marea împărăție a Chinezilor într'o zi din fiecare an ară însuși, dovedind astfel însemnătatea plugăritului și tot așa făceau într'un timp bărbații cei mai de frunte ai Romanilor, cum s. p. se pomenește că a făcut *Cincinat*, pe care l-au luat dela coarnele plugului și l-au pus în fruntea oștirii, ear' după sfîrșirea luptei s'a întors din nou la lucrurile sale economice.

Și pe cum mulți din bărbații cei mai aleși de atunci, cum ar fi s. p. boierii, baronii și grozii din zilele noastre, conduceau și purtau înșiși economia cîmpului, tot așa făceau și femeile lor cu privire la conducerea și purtarea economiei casnice. Nici unora, nici altora nu le era rușine a se pune în fruntea căsenilor și a le arăta ce și cum se face. Dimpotrivă, atât bărbații cât și femeile își țineau nu numai de datorință, ci și de fală și săvîrșă înșiși toate câte numai se puteau săvîrși.

Ear', până cînd astfel mergeau lucrurile, Romanii, strămoșii noștri, au dat numai înainte, căci năravurile lor cele bune nu s'au fost stricat prin introducerea de obiceiuri străine; împărăția lor a crescut și a ajuns, ca prin minune, la cea mai înaltă culme și la o stare de înflorire și putere, cum nu s'a mai pomenit până azi la o a doua împărăție de pe fața pămîntului.

Pe dată însă ce bărbații fruntași au început a se abate dela viața simplă (de rînd) și frumoasă de mai înainte, ne mai punînd prețul convenit și pe economia cîmpului și pe dată-ce femeile fruntașe au început a nu mai avea aceeași tragere de inimă pentru industria de casă, părăsindu-o și îmbrăcându-se cu haine făcute din materii lucrate în alte țări — starea lucrurilor a luat altă față.

În loc de a-și vedea în timpul slobod de vite și plug, de furcă și răsboiu, bărbații și femeile fruntașe umblau în ruptul capului după petreceri, mîndrețuri și desmierdări; creșterea copiilor a fost încredințată mai mult străinilor, purtarea economiei robilor, ear' ei s'au dat în brațele plăcerilor de tot felul.

Și, fiindcă rău — ca și boalele lipicioase — se prinde mai ușor de cât binele, acele rele obiceiuri și năravuri s'au împărțit cu mare grabă în toate părțile, ticăloșindu-se întreaga obște, ear' împă-

răția strămoșilor noștri s'a prăbușit întocmai ca un strașnic bolovan pornit din vrful muntelui.

Eată deci unde a adus pe strămoșii noștri, între altele, nesocotirea în aceeași măsură ca mai înainte a industriei de casă.

Părăsirea industriei de casă ar pregăti mormîntul nostru.

Am mai zis la început, că industria de casă a fost, este și va fi unul din cele mai puternice mijloace pentru întărirea neamului nostru.

Despre acest adevăr ne putem încredința, închipuindu-ne că s. p. prin răspîndirea mașinilor de tot felul, ni-s'ar da de-a gîta, firește pe bani, toate hainele, cari odinioară le făceau și în parte și acum le fac femeile noastre la casă și că ne-am îmbrăca întocmai cum se îmbracă orașenii, numai cu haine de tîrg, făcute de străini, haine scumpe și rele.

Socotind astfel din această parte starea lucrului și închipuindu-ne, că hainele ce s'ar putea face la casă ar costa de persoană numai 15 fl. pe an, pentru o familie de 5 membri ar face 75 fl., pentru un sat cu 800 locuitori 12 mii fl., ear' pentru 3 milioane de Români 45 milioane florini. (Va urma.)

Prăsirea galițelor.

(Urmare)

Grăunțele se pot întrebunța ca nutreț normal pentru galițele nelînchise, fiindcă ele își pot cănta în starea asta liberă pe lângă asta și nutrețul de lipsă apoi vermuleți și insecte, năsip și var. În cas, cînd galițele sînt reținute pe un loc mai restrîns, avem să le dăm pe lângă grăunțe și alte materii de nutreț.

Pe lângă grăunțe de bucate avem să dăm galițelor și nutreț moale, sau mestecat. Nutrețul acesta este de o parte mai bun, ear' de altă parte mai ieftin; căci dacă dăm unei galițe exclusiv numai nutreț de grăunțe, avem să spesăm pe zi 1—1½ cr., pe cînd o mestecătură de nutreț bun moale, ne costă pe zi numai ¼—½ cr. Nutrețul moale de lipsă îl pregătim în prima linie din rămășițe de mîncări, mestecate cu crumpene ferte, la cari mai putem adăuga pentru mărirea valorii de nutriție o cantitate corespunzătoare de tărîțe, urluială, fărină, malț, pogăci de oleiu, lapte, făină de carne, toate mestecate într'o masă sfărnicioasă și ciroasă. Rămășițele de mîncări n'au să fie prea învechite, căci atunci se înălesc, și nici nu prea subțiată cu apă, fiindcă prea mare cantitate de apă turbură mistuirea și cauzează diaree.

Vasele, în cari punem nutrețul moale, sînt a să ține foarte curate, din cînd în cînd a se peria cu apă rece, și după aceea a se opări, ca să nu se poată desvolta în ele acrima.

La pregătirea nutrețului moale putem întrebuința, înainte de toate, țărițe de grâu groase în grăunțe. Acelea conțin în proporțiune mai mult albuș de ou, grăsime și fosfor decât grăunțele. Țărița prea fin măcinată conține mai puțină materie de nutriție, decât cea gros măcinată. Ca să se poată mistul țărița mai ușor, avem să adăugem la ea 1% de sare de bucătărie. Este foarte priincios pentru mărirea puterii de nutriție a țărițelor, când le muierăm 12 ore în zăr.

La nutreț moale se poate tot așa de bine întrebuința și trevele de bere în stare uscată; cea fluidă cât și aluatul de malț este a se întrebuința numai în măsură mică și în stare de tot proaspătă.

Dacă dăm galiței nutreț de făină, avem să fim foarte precauți, ca aceea să nu conțină făină de neghină, căci aceea e foarte dăunătoare, ba de multe-ori și omoritoare, căpătând galițele în urma consumării de făină de neghină diarea în mare măsură, o sete nestîmpărată și prin urmare creapă foarte iute.

Tot așa de stricătioase sînt în nutrețul de făină urmele bucatelor stricate de tăciune, ba de multe-ori să mai amestecă cu făină de nutreț și nêsip, pământ, sēmēnță de buruieni, praf și mucezeală dela moară, pentru aceea să fim dară foarte precauți la procurarea nutrețului de făină, că acela să-l cumpărăm numai din locuri anumite, de unde știm cu siguranță, că îl căpătăm în calitate veritabilă.

Vasele în care dăm nutrețul, să nu fie prea afunde, căci mîncînd galițele prea lacomos, părți din nutreț pot intra în nas, ceea-ce cauzează bolnăvirea organelor de respirație, — sau se acapă părțile de nutreț de capul ori de altă parte a trupului galiței, — în cazul acesta pliscuesc galițele una de alta nutrețul alipit de trup, când apoi se pot smulge ușor și pene, care animalul le înghite și prin asta se dedă la mîncarea penelor.

(Va urma).

Iuliu Bardosy.

„Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiului“.

Raportul comitetului pe anul 1896

(Urmare.)

Tovărășia din *Gurariului* a luat nouă hotăriri în scopul procurării mașinei de sēmēnat.

Tovărășia din *Roșia-săsească*, deși numără încă tot numai 12 membri, cu finea anului trecut și-a achitat toate datoriile făcute cu procurarea mașinei de sēmēnat, a cărei valoare este cu fl. 263.50. Cu banii gata în sumă de fl. 27.18 a proiectat procurarea unei grape de fēnațe. Tovărășia a primit în 1896 dela comisia economică comitatensă un ajutor de fl. 40. Mașina de

sēmēnat a tovarășiei este cu mult succes întrebuințată de locuitorii din Roșia și satele învecinate.

Tovărășia din *Săcădate*, amēsurat împrejurărilor locale, lucrează cu destul zel întru promovarea intereselor țărănului plugar.

Tovărășia din *Avrig* folosește cu mult succes mașina de sēmēnat.

Tovărășia din *Sibiel* dispune de unelte în preț de fl. 120, ear' de bani gata în sumă de fl. 222.29. Teascul de poame, folosit în 1896, a adus un venit de fl. 23. Casurile de îmbolnăvire și de moarte, ivite între unii membri ai direcțiunii, au produs stagnare în mersul afacerilor tovarășiei.

Tovărășia din *Apoldul-romănesc* face frumoase progrese cu mașina cu vapor de îmblătuit, care în 1896 a adus 793 ferdele grâu și 89 ferdele ovēs. Din grâu 750 ferdele (restul grăului și ovēsul s'au licitat) s'au distribuit între cei 50 membri (câte 15 ferdele la unul cu circa fl. 1.72 ferdela), în schimbul cărora membrii au solvit câte un arunc de fl. 1.50, de fl. 4 și de fl. 20.35, în total fl. 25.85, cu care s'a achitat rata a II-a cu fl. 881.60 din prețul mașinei și s'au acoperit cheltuelile curente.

Noua tovarășie din *Mohu* dela început și-a cumpărat o mașină de sēmēnat, care a fost folosită cu mult succes la sēmēnatul de toamnă. Tovărășia a primit fl. 70 ajutor dela comisia economică comitatensă.

Însoțiri Raiffeisen.

Cu privire la activitatea „Însoțirilor de credit sistem Raiffeisen“ însemnăm, că Însoțirea din *Roșia-săsească* în decursul anului 1896 a adaus la fondul neatacabil fl. 30.94 și prin urmare acesta cu finea anului 1896 a fost de fl. 52.70; împrumuturile acordate membrilor se urcă la suma de fl. 846; interese a solvit la institutul „*Albina*“, după împrumutul contras, fl. 59.83, ear' spese de administrare a avut cu fl. 29.41. Relațiunile între membrii însoțirii și între organele administrative au fost exemplare.

Însoțirea din *Apoldul-romănesc* și-a început activitatea la 8 Martie 1896. Numărul membrilor la întemeierea însoțirii au fost 35, ear' cu finea anului 1896 s'a urcat la 80 și astfel părțile fundamentale au fost de fl. 800. Însoțirea în 1896 a contras un împrumut de fl. 200; depunerile membrilor dau suma de fl. 1078.99; împrumutele acordate membrilor însoțirii întrec suma de fl. 3500. Reverimentul cassei în 1896 au fost fl. 5662.20. S'a pus basă fondului neatacabil cu fl. 22.80. Creșterea numărului membrilor, sînt o garanție despre mersul favorabil al afacerilor însoțirii.

Amintim în legătură cu cele de sus, că basându-ne pe concludul adunării generale din a. tr., conform căruia comitetul D-Voastră a fost autorizat a investi o sumă corēspunzătoare în tractatul „Însoțirile de credit rurale“, în 1896 am pus sub tipar valorosul *Compendiu de W. F. Raiffeisen* despre „Însoțirile de credit rurale“, tradus în limba română de membrul din comitet *Dr. Aurel Brote*, director al băncei Transilvania. Din prețul tiparului pentru 1000 exemplare cu fl. 428.50, în 1896 am solvit fl. 200, rămânend datorii la „Tipografia“ cu fl. 228.50, cari se vor achita și ei din exemplarele, ce se vor vinde în decursul timpului.

Lucrări diferite.

Din *prăsirea galițelor*, soiul „*Plimouth Rocks*“ în 1896 am împărțit pe alți membri de ai Reuniunii noastre.

Cu privire la înființarea unei pepiniere de viță americană, după ce conform celor amintite în raportul nostru precedent, nisuițele noastre de a înființa o asemenea pepiniere în Apoldul-român nu au avut rezultatul dorit, ne-am adresat venerabilului consistor archidieceșan din Sibiiu cu rugarea de a ne pune la dispozițiune în scopul de sus o parte din grădina seminarului „*Andreian*“, san gratuit sau cu arēndă; venerabilul consistor însă pe motivul, că „fiind rezervată grădina seminarului pentru exercițiile elevilor în lucrările legate cu studiul economiei“ — nu ne-a încuviințat cererea. Astfel comitetului nu-i rămâne decât a căuta în altă parte locul potrivit pentru înființarea pepinierii.

Causa *organului Reuniunii* noastre se află și acum în stadiul cunoscut. Înaltul minister n'a răspuns nici în anul expirat la cererea noastră pentru acordarea unei subvenții anuale de fl. 500 în scopul amintit. Prevenirea, cu care organele noastre de publicitate au primit și tratat publicațiunile noastre de interes general deoparte, ear' de alta modestele noastre mijloace, bănești ne-au dispensat de a ne ocupa mai intensiv cu această chestiune.

Din subvenția comitatensă de fl. 800 ce o primia *școala economică de instrucțiune* din Rēșinari, precum am fost amintit în raportul nostru ultim, s'au creat 2 stipendii: unul de fl. 600 pentru academia agricolă din M.-Ovár, și altul de fl. 200 pentru școala economică din Mediaș. Aceste stipendii, după ale noastre informații au fost folosite și în 1896 de stipendiații anului 1895.

Mașina de sēmēnat, proprietatea școalei de instrucțiune desființate, a fost folosită de mai mulți membri în mod gratuit.

Din prețul vitelor de rassa „Pinzgau”, rata a III-a și ultimă cu fl. 2131.49, ce decăzuse la 1 Iulie 1896, s'a solvit la 31 Decembrie 1896. Despre modul înțelegării sumelor, cruțate din interesele acestor sume, după-ce vom fi încasat și puținele restante dela cumpărători, nu vom întârzia a raporta onorabilei adunări generale.

Din lipsa recoltei de prune, *cup-torul de uscat poame sistem «Cazenille»*, în 1896 nu a fost folosit.

Chestiunea „Cum se se facă un manual asupra agriculturii, manual potrivit trebuințelor și înțelegerei țeranilor noștri”, se numără între agendele ce preocupă comitetul D-Voastră.

Câte un exemplar din *statutele Reuniunii și tovărășiilor agricole* am pus la dispoziția celor interesați din Dobra, Cernăuți, Codlea, Vinerea, Orăștie, Vașcău (Biharia), Abrud (unde s'au trimis și statutele Raiffeisen) și Racovița, cu scop de a ușora înființarea de asemenea instituțiuni.

Onorabilul institut de credit și economii „Albina”, a binevoit a ne pune la dispoziție și în anul 1896 un ajutor de fl. 100; mai departe onorabilul magistrat orășenesc din loc, ne-a dăruit 30 exemplare din broșura, ce tractează despre forma exterioară a vitelor, de *Makoldy*, cu scop de a se distribui în mod gratuit între membri.

Dintre *publicațiunile* noastre din 1896 amintim: Rescriptul ministerial relativ la folosirea vitriolului de aramă (din Zlatna), contra gălbănirii viței americane; statutul despre măiestrul de câmp; rescriptul ministerial, ce tractează despre reducerea prețului pieilor vitelor înferate cu ferul pe șolduri; ordinațiunea ministrului de agricultură, de interne și comerț în cauza art. de lege 46 din 1895, referitoare la oprirea falsificării articlilor economici; rescriptul ministerial relativ la vânzarea viței americane; statutul comitatului Sibiiu despre prăsila de vite cornute, porci și oi; rescriptul ministrului de agricultură, prin care, celor daunați prin grindină, li-se fac relaxări din dare; rescriptul aceluiași minister referitor la instituirea a 9 inspectorate districtuale în afaceri de prăsila vitelor, etc. etc.

Însemnătatea zăpezei în agricultură.

„Nenorocirea unora face fericirea altora”.

Zicătoarea aceasta este adevărată mai cu seamă pentru zăpadă, fiindcă pe când oamenii dela orașe se tem de ea, plugarii o privesc cu plăcere mai cu seamă când nu vine târziu.

Toți plugarii spun că zăpada este binefăcătoare și că nu numai că apără sămânțele de îngheț, dar' chiar că îngrașă pământul.

Zăpada cade, mai cu seamă când bate vântul despre apus, despre mează-noapte-apus

sau dela mează-noapte, aproape că și ploile, însă când răceala este aproape de gradul zero sau sub zero.

Zăpada cade mai îmbelșugată și mai deasă în părțile muntoase decât la câmp, în ținuturile continentale decât în vecinătatea mării.

Zăpada este cu atât mai subțire cu cât este frigul mai mare. În ținuturile polare formează o adevărată pulbere care seamănă cu făina. Faptul acesta se arată une-ori și pe la noi; așa iarna din 1629—1830, în Elveția, la Yverdum, la 2 Februarie, a căzut zăpadă de aceasta, zisă polară, pe un frig de 20 grade.

Une-ori zăpada cade în cântărimi foarte mari.

Aul 1850, între alții, spune dl C. Flamarion, a fost semnalat în Europa prin cantitatea nespusă de zăpadă căzută.

Zăpada era înaltă de 45 metri pe muntele Sf. Bernard. Chiar Grecia a fost acoperită de zăpadă înaltă de un metru. Astfel de lucru nu se întâmplase nici-odată, pe cât și aduc aminte oamenii.

Însemnătatea agricolă a zăpezei este îndoită: ferește împotriva răcelei tocmai ca o haină sau un covor ocrotitor, pe urmă rodește oprind pe pământ elemente folositoare plantelor.

În adevăr, zăpada ia din aer amoniac și acid nitric, în măsuri destul de însemnate. Astfel că zăpada conține mai mult acid nitric decât ploaia.

Sporul acesta vine negreșit din amoniacul în pământ, și absorbit de zăpadă, fiindcă se știe că din pământul ce se arăse întotdeauna amoniac, care provine din putrezirea materiilor conținute în el.

În privința aceasta, se poate zice că zăpada ține mai mult amoniac de cât aduce.

Să vedem acum cum poate zăpada să ferească pământul împotriva recelei.

Când cade, zăpada cuprinde un loc cam de douăzeci de ori mai mare decât apa de topire pe care o dă, ceea-ce vine din pricina structurii sale cristaline.

Între mulțimea aceasta de cristale din cari se alcătuiesc fulgii de zăpadă se găsește o mare cantitate de aer, care face zăpada un corp foarte rău conductor al căldurii și foarte bun a feri rădăcinile plantelor împotriva gerului.

Din traista cu povețele.

— Răspunsuri. —

Dni Laur. C. în Sălciua-de-jos. Avem să răspundem la corespondența d-tale, — că în nrul 44 pagina 524 am dat deja îndrumările de lipsă, că găște mari de Emden se pot cumpăra la doamna Elena Polgár în Török-Szent-Miklós, un găscan și 2 găște ouătoare cu 15 fl. Specialitatea aceasta este în trup mai bine dezvoltată, cântărește mai mult, o găscă îngrășată poate să ajungă și 14—15 chilo și se poate mai ușor deda cu clima noastră.

Rața de Pecking și de Renen se află la dl Petru Piontkovszhy în Sibiiu (Nagyszeben) trgul cailor nr. 7, un rătăciu și 2 rațe ouătoare cu 6 fl.

În urmă găini de stâncă Plymouth, Rocks se pot căpăta la dl Iosif Tomandl, administratorul institutului orfelinat, Trajament, tot aici în Sibiiu (Nagyszeben); un cocoș și 2 găini ouătoare cu 6 fl., ear' un puia de cocoș și 2 puice cu 3 fl.

Ouile de prăsilă sunt greu de pachetat pentru transport și este foarte precariu succesul cu ele și așa, deși costă ceva mai mult, recomandăm pentru mai bună reușită totdeauna procurarea unei trupini de galițe, decât oue.

Abatorul din Iași.

Cetitorii noștri își aduc aminte de sărbătorile dela Iași, când s'au deschis nouele zidiri mărețe ale universității, abatorului etc., fiind de față Regele Carol și și Regina. Am spus atunci, că abator se cheamă zidirea, în care se taie vitele. În orașe mari, unde se trece multă carne, trebuie să se taie multe vite și de aceea este de lipsă ca abatoarele să fie zidiri mari și făcute cu măiestrie. Astfel este și abatorul din Iași. Ca cetitorii noștri să-și poată face o închipuire despre o astfel de zidire, dăm după foile din România descrierea frumosului abator din Iași.

Eată cum este acest abator:

Locul pe care se află clădit abatorul și trgul de vite, este așezat la marginea suburbiei (părții de oraș) Tătărași, la o depărtare ca de 4 kilometri de piața Unirei, care este cam locul de mijloc al Iașilor.

Întrând în larga curte a abatorului, vizitatorul poate îmbrățișa cu privirea toate clădirile abatorului.

Abatorul se alcătuiește din următoarele clădiri: 1. abatorul pentru vite mari, 2. hala refrigerentă (le ghiață), 3. abatorul pentru vite mici, 4. abatorul pentru animale suspecte, 5. rezervoarele de apă, 6. grajduri, 7. locuințe pentru personal,

Pentru vite mari.

Abatorul pentru vite mari este partea cea mai însemnată și mai largă. Ea este formată din o mare și frumoasă sală, cu ciment pe jos.

Interiorul este împărțit prin drugi de fer cu cărlige, menite pentru atrnat carnea, în mai multe despărțăminte, rezervându-se un coridor în mijloc, așa că despărțămintele vin la dreapta și la stânga acestui coridor.

Veterinarul abatorului poate observa cu multă înțelegere toate despărțămintele și poate avea o privire generală în toată sala, din orice punct al acestui coridor.

Despărțămintele de tăiat vite sunt toate de o potrivă ca mărime și ca înzestrare. În podeala de ciment a fiecăruia, în mijloc, se află întărit un belciug gros de fer, de care se leagă vita adusă spre tăiere. Vita legată aci se omoară repede prin o împungere în ceafă, pe urmă i-se deschid vasele dela gât spre a se scurge sângele. Îndată după aceasta vita se acată cu picioarele de dinapoi de un lemn orizontal și prin un scripete se ridică în sus, spre a înlesni tăierea și curățirea. Mațele și stomacul se deșeartă într'un mic cărucior pe 2 roate, spre a fi puse în urmă pe o masă, pe care se curăță, ear' în urmă conținutul lor se scoate afară cu o roabă.

Ciosvârtele de carne ce se taie pe când animalul este încă acățat de scripete, se acată pe urmă de cărligele numeroase ce se află în fiecare despărțământ și aci sunt supuse inspecțiunii veterinarului.

În această sală, întocmită după ultimele progrese ale științei și ale igienei, se pot tăia zilnic, în timp de 8 ore de lucru, până la 500 capete de vite, ceea-ce reprezintă cam de 9 ori mai mult decât se recere la consumațiunea orașului Iași, unde se taie acum anual cam 20.000 capete de vite mari sau pe zi cam 55 vite. (Va urma.)

De-ale casei.

Sarea ca leac.

Sarea este un leac foarte prețios, puțin costisitor, și totdeauna la îndemână.

Când ai ochii oboșiți fiindcă ai scris prea mult, ori fiindcă ai cusut, ori din altă pricină care cere o prea mare băgare de seamă a ochilor, spală-i cu apă caldă în care ai topit sare neagră, băgând de seamă ca sarea să nu intre în ochi.

Când îți sânt picioarele oboșite, pune-le în apă cu sare.

Apa caldută sărată este foarte bună pentru spălătul gurei, pentru întărirea girgiilor.

Guturaiul se vindecă lesne dacă miroși apă sărată la fiecare trei ciasuri.

Semne de timp.

Plante barometrice: *Fasolea comună* având frunzele în stare ca totdeauna, arată răcoare, cu murea frunzelor spre soare caldă. *Trifoiul* cu trunchiul în sus ploaie, cu floarea închisă furtună.

Zorele cu floarea închisă arată ploaie. *Macriș* cu floarea deschisă frumoz, închisă ploaie sau furtună. *Lăptuca* cu floarea deschisă arată ploaie.

Vindecarea reumatismului.

Reumatismul este durerea de mușchi și de încheieturi și se naște de obicei din răceală. Rușii întrebuințează un leac foarte original împotriva reumatismului.

Țeranii atinși de boala aceasta fac scăli de furnici.

Eată cum se pregătește scaldă aceasta:

Un țeran se duce să caute un furnicar; cum l-a descoperit, bagă în desagă tot furnicarul, cu ouăle dimpreună și cu tot ce se găsește în el. Acasă, când vine, bagă sacul acesta, bine legat la gură, în apa în care vrea să se scalde. Peste câteva minute apa dă un miros foarte tare de acid formic (screală de furnici). Bolnavul intră în scaldă.

Scaldă de furnici are o putere iritantă foarte mare asupra pielii, de unde urmează o ușurare, care face să piară durerile reumatismale.

Însă bolnavul nu trebuie să stee prea mult în scaldă aceasta, fiindcă i-s'ar jupe toată pielea.

După „*Foia pentru toți*“.

De-ale animalelor.

Deșteptăciunea cânilor.

Un câțel își frânse laba într-o zi pe când se plimba cu stăpânul lui.

Lucrul acesta se întâmplă tocmai în dreptul unui spital, în care era ca doctor un prieten al stăpânului cănelui.

El ia numai decât pe câțel în brațe și se duce să i-l arete, rugându-l să lege piciorul și să-i pue ceva care să-l ușureze. Doctorul făcând ce i-se ceru și i-spuse să vie și a doua zi, ca să-l spele și să-i schimbe legătura.

A doua zi, domnul vine cu câțelul la vizită, la ciasul hotărât și doctorul îngrijește ear' de bolnav.

Lucrul acesta se repetă mai multe zile pe rând.

Cățelul mergea spre bine; putea să umble cu laba bolnavă, ceea ce văzând stăpânul seu, nu-l mai duse la spital. Câțelului nu-i plăcu lucrul acesta. De aceea folosindu-se de lipsa stăpânului seu de acasă, fugi la ciasul obișnuit și se duse drept la spital.

Așa se duse cănele singur mai multe zile pe rând, până-când se însănătoșă de tot...

Știri economice.

Lucru de mână în România.

Cetim în „*Amicul agricultorului*“: „Zilele trecute a plecat din București un director de școală primară din Pöllauberg (Stiria), dl Leopold Hofer, pe care îl trimisese aci consiliul general de instrucție publică al *Stiriei* ca să se perfecționeze în lucrul manual și anume în împletituri de paie, nuiele și papură. Trebuie să se știe că Bucureștii e singurul loc unde se predau în mod pedagogic împletiturile. D. *George Moian*, profesorul nostru distins de lucru manual, care e mai apreciat în străinătate decât la noi în țară, s'a achitat așa de bine de cunoașterea meritată de altfel, ce i-o făcuse Stiria, și care se răsfrânge asupra țării noastre, încât directorul din Pöllauberg a plecat încântat și cu hotărârea de a stărui să fie trimis din nou peste doi ani aci, ca să se perfecționeze și în împletiturile ușoare de metal.

„Felicitănd pe dl Moian, ne pare bine că putem înregistra faptul, că un străin dintr-o țară cultă caută și găsește instrucție la noi“.

La aceste noi adărgm, că cinstea ce a câștigat-o în privința acestei României dl *Moian*, să răsfrânge și asupra noastră, căci dl *Moian*, precum e știut, e *ardelean* de ai noștri (de pe Țeara Oltului), trecut înainte cu 5—6 ani în România. Îi grățulem și noi.

Proiecte de legi economice. Guvernul unguresc pregătește un șir întreg de proiecte pentru nove legi economice. Proiectul de lege pentru schimbarea legii de *pădurărit* și acela pentru *servitori* (slugi) e deja isprăvit. Tot astfel și proiectul de lege pentru regularea legăturilor *muncitorilor* de câmp, despre care am făcut pomenirea în anul trecut, încă e aproape de a fi pe deplin statorit.

Știu Maghiarii și știm și noi pentru-ce foile ungurești, pomenind despre diferitele proiecte de legi economice se jăluiesc amar, că guvernul nu isprăvește odată proiectul de lege pentru *însoțiri*, care abia la începutul anului viitor va urma la desbatere.

Noi îndemnăm cu căldură pe inteligenții și țeranii noștri să se împrietenească cu ideea însoțirilor și să se pură pe lucru, căci dacă proiectul amintit lege va fi, nenumărate pedeci ni-se vor pune la întemeierea deosebitelor însoțiri.

„*Cordiana*“. Din *Fofeldea*, ni-se scrie că noua bancă cu acest nume, întemeiată acolo, în urma învoielei date din partea tribunalului din Sibiu, își va începe regulat lucrările cu 1 Ianuarie 1898.

Direcțiunea se alcătuește astfel: *Nicolae Moldovan*, administrator protop. în Noerich, președinte; *Ioan Bonea*, paroch în Fofeldea, vicepreședinte. *Daniel R. Cordescu*, director executiv; *Petru Nastase*, primar în Fofeldea; *Aurelian Negruțiu*, notar cercual în Noul-rom; *Michail Stoica*, director de școală emeritat în Seliște și *Iosif Lissai*, șef-comtabil la „*Albina*“ în Sibiu.

Atragem luarea aminte a poporului nostru din părțile Fofeldei asupra noiei bănci.

Negoț românesc. Privitor la însoțirea de negoț *Teiușana*, ce este a se întemeia în Teiuș, se vestește următoarele:

„*Teiușana*“, societate comercială pe acțiuni și-a ținut în 24 Octomvrie a. c. adunarea

generală constituantă; dar' după-ce numărul acțiilor de 400 pentru acoperirea capitalului fundamental de 20.000 coroane nu s'a subscribit întreg, adurarea a hotărât prelungirea termenului de subscriere până în 1 Martie 1898.

Sperăm că „*Teiușana*“, această societate de mult dorită, se va pute întemeia.

Spre orientare se face cunoscut, că banii intrați până acum sânt depuși la banca „*Iulia*“.

Alba-Iulia, în 29 Noemvrie 1897.

A. Velican.

advocat și presid. adunării.

Importul (aducerea) de vite și porci din Sârbia s'a început din nou. E oprit însă importul de vite în Bosnia și Herțegovina, din mai multe comitate dela noi, din cauza boalelor de gură și de urghii. Importul de porci în Bosnia și Herțegovina e oprit din toată Ungaria din cauza boalei de porci.

Panificatorul. Lumea economică este uimită de o nouă invențiune, care purându-se în praxă pretutindenea va face o rouă revoluțiune pe terenul economic. Este vorba adecă de o mașină, cu ajutorul căreia se poate pregăti pâinea de-a dreptul din grâu, fără-ca grâul să se mai facă făină. Mașina numită a sflat-o doi ingineri din Belgia: *Avedic* și *Desgoffe*. Acestia văzând, că prin măcinat făina se prea încălzește și astfel perde o parte foarte însemnată din materiile nutritoare, ce se află în grâu; știind de altă parte, că pâinea neagră e mai nutritoare decât cea albă: au sflat o mașină, pe care au numit-o: „*Panificatorul antispir*“.

Panificatorul antispir constă din două roate: una scorburoasă, care se învîrte în lăuntru alteleia, ce stă nemișcată și înțepenită de un zid. A doua roată încă e scorburoasă și are deasupra un coș, în care se toarnă grâul, ca-și-când se macină. Partea din jos a coșului stă în legătură cu intrarea în roate, pe cari apoi intră grâul. Înainte de a băga grâul în coș, se spală, se curăță și se udă cum cere trebuința. Grâul căzut din coș, ajunge între cele două roate, cari prin mișcările lor contrare, îl zdrobesc așa, că eșind dintre roate este ca un aluat. Acest aluat, înainte de a eși afară, se frământă bine, ear' după-ce eșe din roate se coace, ca și pâinea obișnuită.

Pânea această se zice, că nu se deosebește mai întru nimic de pânea ce se face din făină; abia se poate băga de seamă la ea o mică față roșietică, care vine dela țărțile, ce se află în grâu, dar' la gust și pentru nutirea omului este ca mult mai bună și mai sărătoasă ca cea făcută din făină. Pânea făcută în panificator, după părerea doctorilor, cari au vizitat-o, apără pe oamenii, cari se nutresc cu ea, de o mulțime de boale; apoi nu îngreunează stomacul și este de două-ori mai cu saț ca cea de făină. Copiii nutriți cu asemenea pâne se zice, că cresc și se învîrtoșează mult mai curând, decât dacă ar fi nutriți cu pâne de a noastră. De altmîntrelea este mai bună și mai nutritoare decât cea albă, care nu are atâtea părți nutritoare în ea.

Panificatorul antispir s'a pus deja în lucrare în capitala Belgiei (Bruxella) și după-cum scriu foile, până acum are o mulțime de părținitori, cari cumpără astfel de pâne și toți o laudă.

Jos cu renegații!

La 1 Decembrie s'a făcut o mult însemnătoare demonstrație la universitatea din Budapesta. E știut, că în locul vrednicului profesor de limba română la acea universitate, Roman, care a murit la sfârșitul lui Septembrie, guvernul a denumit ca profesor de probă pe urgisitul renegat Alexics sau cum se scrie el, Alexy. Această faptură atât de nenorocită, care vorbește despre limba românească cu batjocură și pe placul Ungurilor, a fost pusă să învețe pe tinerii nostri dela cea mai înaltă școală.

Profesorul Roman și-a ținut prelegerea în limba românească. Acum vine mârșavul de Alexics și își începe prelegerile în ungurește.

Sala de prelegere era plină de profesori și ascultători. Tinerii români îl așteptau la intrare și l-au primit cu „*abzug, jos cu el!*”.

Mai întâiu a vorbit decanal câteva cuvinte, apoi a început Alexics în ungurește. Românii au strigat: *s'auzim românește*. S'a făcut o mare gălăgie. Cum spun foile ungurești, studenții români i-ar fi strigat: *jos cu vînzătorul, jos cu simbriașul guvernului*.

Ungurii de față l-au lăudat și i-au strigat *să trăiască*.

În sfârșit Românii l-au așteptat la poartă. Alexics cu zimbet batjocoritor s'a apropiat de ei și zice românește:

„Apoi vă mulțumesc, dlor, de numele ce mi-le-ați dat”.

Un student de ai nostri, cătră care s'a îndreptase, i-a răspuns: „*Să-ți fie rușine, prăpăditule!*”.

Și au început de nou cu huiduielile: „*Fos cu el! Fos cu Juda!*”

Stăpânirea universității a început cercetare contra studenților români, despre care zice, că au batjocorit statul maghiar. Până acum au fost ascultați mai mulți din partea rectorului.

CRONICĂ.

O faptă vrednică. Cetitorii nostri își aduc aminte, că astă-vară dela adunarea generală a „Asociațiunei”, ținută la Mediaș, s'a vestit știrea îmbucurătoare, că dl Belloescu, senator în Bêrlad, a dăruit „Asociațiunei” 20.000 lei. Acum avem să vestim o nouă faptă generoasă a dlui Belloescu, anume dînsul a făcut săptămîna aceasta 15 abonamente la „Tribuna”.

Zece din ele le-a făcut dînsul, ear' 5 le-a trimis făcute de un alt binevoitor din România al „Tribunei”.

Dintre aceste 15 abonamente două s'au trimis în România, ear' 13 sînt menite ca numerii grațiuși (de cinste) la Români de ai nostri din Ardeal și Ungaria.

La știrea aceasta a „Tribunei” noi adaugem, că mulți ar pute urma acestei fapte vrednice, abonând s. p. exemplare din „Foaia Poporului”, ca să le dăm în cinste pe sate unde încă n'au străbătut foi românești. Fiecare nr. din „Foaie” ar lucra pentru deșteptarea unui sat și în un an deja s'ar vedea rezultate frumoase.

Di George Morolanu, braval nostru compatriot, dă loc din Săcele (lângă Brașov) licențiat al Academiei comerciale din Anvers și absolvent al școlii de științe politice din Paris, s'îlim cu plăcere, că săptămîna trecută a depus la universitatea din Tübingen doctoratul în științele economico-politice *cum laude*.

Măreța biserică română dela Alibunart, (Binat) zidită cu o cheltnială de peste 40.000 fl. s'a gătat, rămînînd spre executare pentru anul viitor numai mobilierul și pictura. Frumoasa biserică ridicată în un stil frumos romanic, s'a zidit după planurile și sub conducerea inginer-architectului român Adrian Diaconovici din Băcșa-montană. Colaudarea lucrărilor de edificare va avea loc zilele acestea. Curtea (sau cum se zice prin Binat „avîia” bisericii) se va prefice în grădină, tot după planurile numitului architect, dezvoltându-se în această direcțiune mare interes și multă lucrare din partea învățătorului Teodor Petrișor.

Mtrozenti ungurești. Multe bazonii scriu foile ungurești, dar' cele două, cari le-a făcut săptămîna aceasta foia „*Ellenzék*” din Cluj, cam rar își află pîrechăa. Estă o știre boacăne:

„*Tribuna*” cu litere cirile. Să stai în loc și să nu te miri? „*Tribuna*” cu litere cirile? Da. Cine nu crede, să cetească ziarul amintit (nrul din 30 Nov. a. c.): „*A Tribuna czimü, cyril betükkel tele nyomtatott papiroso*”.

Vreți o și mai mare prostie? Ne-o dă tot foia „*Ellenzék*”. Eată-o:

În nrul seu din Sămbăta trecută adică, „*Ellenzék*” publică la știrile din urmă, următoarea telegramă din Budapesta despre procesul din urmă ce s'a ținut contra „Tribunei” la Cluj:

„Pentru un articol agitatoric, apărut în „*Tribuna*” procurorul de stat din Cluj a pornit proces de presă contra autorului Barbutz (vrea să zică Iovu Băbuș!! — Red. „*Foi Pop.*”), care însă s'a refugiat de pedeapsă în România (!). În urmare sentența s'a adus contra lui în lipsă. La vestea fugei lui, în comuna Băcșiu câțiva agitatori daco-români au aranjat o demonstrație, la care au luat parte mai mulți mici economi, un candidat de avocat, un student universitar, doi popi, ba și două dame. Pe acestia tribunalul din Alba-Iulia i-a osândit la temniță, și devenind sentența la valoare de drept, ei pot medita acum în liniștită singurătate la eroica purtare a martirului lor s'erbătorit”.

Atăta „*Ellenzék*” și atăta e destul să vezi, că foia aceasta îl face pe răposatul Băbuș fagit în România, pe când el e mort și apoi e destul să vezi grămădite în câteva șire un car de zăpăceli și de stupidități, ca și cari Pázmándy să fie și nu i-ar reuși să faci mai — boacăne! Ș'apoi — drept cuună — mai vine și pacostea, că din Budapesta i-se telegrafează unei foi din Cluj știri tot din Cluj!!
Halal de foile ungurești!

Cas de moarte. Primum următoarele anunțuri: Subscriții cu inima frântă de durere aduc la cunoștința tuturor rudeniilor și cunoscuților, că iubitul lor fiu, tată, socru și moș Teodor Coman, paroch gr.-cat în Veștem (comitatul Sibiiului), în 29 Nov. a. c. la 11 $\frac{1}{2}$ ore noaptea, în al 58-lea an al etății și al 28-lea an al preoției, și-a dat sufletul în mînilor Creatorului seu. Rămășițele pămîntești ale scumpului răposat s'au așezat spre vecinică odihnă Mercuri, 1 Decembrie st. n. a. c., la 2 ore d. a., în cimiterul comun. Ru-

gați-Vă pentru eli Veștem, în 29 Decembrie 1897. Ioan Banea, paroch gr.-cat. în Vad, ca ginere; Eugeniu și Letiția Banea, nepoți; Ilie Coman, tată; Virginia măr. Banea, ca fiică; Octavian, fiu.

— Din Iași primum următorul anunț, în care ni-se vestește moartea unui harnic profesor, de obârșie ardelean (din părțile Bihariei): Întristații Maria Pompiliu și familia Popovici, cu adîncă mîhnire vă anunță perderea prea iubitului lor soț, frate, unchiu și cumnat Miron Pompiliu, profesor la liceul internat, încetat din viață la 2 Decembrie n. 1897, ora 2 din noapte, în vîrstă de 49 ani. Înormbătarea a avut loc Sămbăta, la 4 Decembrie c. în Iași, la cimiterul Eternitatea.

— În 3 Decembrie n. a. c. a răposat în Silha tînărul Dimitrie Stoicanescu, fiul harnicului econom și dirigent de cor Ioan Stoicanescu în floarea tineretor' după un morb scurt, lăsînd în adîncă jile și întristare pe nemîngăiații sei părinți și pe iubita și jeluita sa soție Eva născută Crașovan. În-mormîntarea s'a îndeplinit cu dep'înă pompă bisericască prin preoții: Nicolae Birăescu din Lugoj, parochul local Isala Popoviciu, care a ținut și cuvîntarea funebrală, nișuind prin aceea a mîngăia pe neconsolații părinți, apoi Adam Groza din Costeiu-mare și Petra Căprariu din Belinți. Au participat mai încolo învățătorii: Cozariu din loc, Dorca din Costeiu-mare și Pava din Belinți, acest din urmă a venit cu corul vocal cîntînd răspunsurile cu precisiune pentru care merită toată lauda. A fost de față apoi lume multă din loc, din Costeiu, Belinți, Gruiu și din Lugoj. Fie-i țorîna ușoară și memoria vecinică.

— Adînc întristați aducem la cunoștința tuturor rudeniilor și cunoscuților, că prea bunul nostru tată, moș și frate George Bobeș, econom, după îndelungate suferințe, fiind împărțit cu sf. taine, a adormit în Domnul Sămbăta, în 4 l. c., seara la orele 8, în vîrstă de 67 ani, în Sibiu. Rămășițele pămîntești ale iubitului răposat s'au depus spre vecinică odihnă în cimiterul bisericii gr.-or. din Sibiu, suburbiul-inferior, Luni, în 6 Dec. a. c., la 2 ore d. a. Jalnica familie.

Monumentul lui Visarion Roman. Se știe că direcțiunea „Albinei” a hotărît să ridice o peatră la mormîntul lui Visarion Roman, cel dintăiu director al „Albinei”. Monumentul a și fost ridicat zilele acestea. Are forma unui obelisc, e lucrat din sienit (peatră fină) de Svedia de culoare neagră, e așezat pe un pedestal de cărămidă și e îngrădit cu grătii de fer. Monumentul și lucrările din jurul lui au costat 623 fl.

Maghiarizare fără ștampilă. E vorba ca să se șteargă timbrul de 50 cr. de pe rugărilor ce se fac cătră minister la maghiarizarea numelor. Societatea ziarelor maghiare „Othon” a luat o hotărîre în acest înțeles și o deputație va merge la ministrul, ca să i-l predea.

Nu ne îndoim, că scopul se va ajunge, spre a ușura acest negoț de schimb, ce se face cu numele moștenite, în favorul maghiarizării. Dar' nici aceasta nu va fi destul. În scurt earăși va trebui făcută o nouă reclamă, pentru-ca țirguiala să meargă mai bine și marfa maghiarizării să se cumpere mai ușor.

Noi credem, că ar fi să se dea un' premiu fiecărui, care să supune la această patriotică tăiere-împrejir a numelui moștenit.

Și aci se va ajunge!

Prigoniri pentru tombola din București. „Gazetei Transilvaniei” i-se scrie, că în ziua de 29 Noembrie n. c., învățătorul *Teodor Țiglaru* din *Șinca-mică* a fost citat la fisoigăbirul din Mediaș, fiind acuzat, că a adunat obiecte pentru tombola, ce se făcuse anii trecuți la București în favorul celor întemnițați pentru Memorand. Întrebat, dacă este adevărat că a adunat obiecte, pentru care scop le-a adunat și cui le-a trimis, învățătorul mărturisă, că obiectele le-a adunat soția sa *Maria* împreună cu *Fira Vise*, ear' el le-a trimis la Brașov pe adresa domnișoarei *Talia Stănescu*. Aceasta o dovedă dl învățător *Țiglaru* cu recepisa postală, declarând totodată, că primește toată răspunderea.

Valahisare, nu maghiarisare!

Asta s'ar fi întâmplat în comitatul Solnoc-Dobâca, așa scrie un anumit *Hanusz István* în foaia „*Földrajzi Közlemények*”. Patriotul acesta, pe semne foarte inferbentat la cap, zice, că în curs de 3—4 sute de ani nu mai puțin de 80 de comune ale comitatului s'ar fi valahisat, din curat ungurești ce erau mai înainte!

Dar' mai șoadă e argumentarea pentru aceste mirozenii: cauza grozavei valahisări ar fi, că „șermana ungrime s'flă mai mult folos, dacă în țundră românească se arată maghiaronă!”

Cu alte cuvinte recunosc și Ungurii foioasele ce ei imbie renegaților!

„**Din Bistrița**”. Cu privire la notița cu acest titlu ce am publicat după „*Tribuna*”, un fruntaș *Sas* din Bistrița, „zilnic cetitor” al „*Tribunei*” o roagă să rectifice — ceea-ce facem și noi — că șeful poliției din Bistrița nu e *Sas*, ci un *Maghiar* adus din Budapesta. Numele lui este *Gyürk*, și a procedat tot așa de volnic, nu numai contra tricolorului românesc, ci și contra colorilor săsești (albastru-roșu).

Facem cu plăcere această rectificare „în interesul adevărului și al *bunei-înțelegeri* ce este între Români și Sașii din Bistrița” — cum scrie fruntașul *Sas*.

Un tiner harnic, cu numele *Romul M. Albu* din *Laslaul-român* (posta *Boryha*), cu scrisoare și purtare bună, s'flă imbie ca administrator la vre-o moșie ori pădure sau agent la vre-un negustor etc. Cei-ce au lipsă, să se adreseze de-a dreptul la dînsul.

Țeară aproape fără femei. După o nouă numărare făcută în țeara aurului *Klondike*, din partea de mează-noapte a Americii, e acolo numai o femeie la... 4000 oameni. Puținele femei, cari se s'flă acolo, s'nt tratate ca niște regine. Când o femeie trece pe drum, toți oamenii își desceper capul.

Brutalități în armată. Ni-se scrie din Bistrița, că un soldat dela regimentul de infanterie 63 stationat acolo s'a spânzurat în noaptea de 29 Noembrie n. în curtea casarmei. Corespondentul susține, că nefericitul s'ar fi sinucis din pricina brutalităților, ce mereu avea să sufere din partea mai marilor sei.

Nou pod peste Dunăre. Zilele aceste guvernul român va subșterne camerilor un proiect de lege prin care va cere aprobarea invoielei diutre guvernul s'rbesc și cel român pentru facerea noului pod peste Dunăre între Turnu-Severin și Cladova. Invoiala e făcută astfel, ca toate cheltuelile facerei podului să privească deopotrivă pe ambele state.

Pentru meseriași. În *Saravola* (*Saravale*, ung. *Száralfalva*, comit. *Torontal*) este lipsă de doi meseriași români. Comuna are la 4500 de loc. în majoritate Români. A se adresa la *Ignea Mintiu*.

Logodnă. Din *Timișoara* ni-se vestește logodirea dlui *Teodor Rotariu*, suprav. silvic al orașului *Timișoara*, cu amab. domnișoară *Sofia Verindean* din *Rîmnicul-Vâlcea* (România).

Foc în Gurariului. Ni-se scrie, că la 26 Nov. n. a isbncnit la țesătoria din *Gurariului* un foc, care a urmat unei explozii. Întreaga țesătoria a fost cuprinsă de flăcări, dar' după o stăruință puternică focul a putut fi infrinat.

Vieța socială românească în — America! Din *New-York* (America) i-se scrie revistei „*România Musicală*”, că la 22 Octomvrie a. c. s'a dat acolo un concert urmat de un bal românesc, la care 'și-au dat întâlnire toți Români s'flători în *New-York*, al căror număr este destul de fosemnat. La bal s'a vorbit numai românește, s'au jucat „*Hore*” „*Serbe*” etc., ba s'a ținut și un discurs în dulcea limbă românească. A fost o petrecere plină de veselie, cum rar se pomenește. Acum se fac pregătiri pentru aranjarea unui bal costumat românesc. Tot în 22 Octomvrie a pășit la teatrul „*Kiets*” de acolo artistul binecunoscut la București *Alexandru Tacianu*. În *New York* se află mulți Români mai ales din București. Printre acestia e și majorul *Poeraru*, care este un apreciat profesor de muzică în *New-York*.

Schimb de cadavre. La *Mentone* (în *Francia*) au răposat deunăzile un general, rusec din *Mosova* și o domnișoară engleză deodată și în același hotel. Hotelierul a înștiințat îndată și comanda militară din *Mosova* și rudeniile d-șoarei engleze; din amândouă părțile a primit cererea telegrafică, să trimită cadavrul acasă. În urmăre a și predat ambele cadavre la tren. Și deja aproape își uitese de trista înșmplare, când într'o zi primește din *Londra* o telegramă, în care rudeniile domnișoarei răposate îl înștiințează, că în locul cadavrului domnișoarei au primit cadavrul unui general rusec. Îndată hotelierul a telegrafat la *Mosova*, să trimită la *Londra* cadavrul femeicic trimis din greșală în locul celui al generalului. I-s'a răspuns însă cu părere de rău, că nu se poate, de oare-ce domnișoara engleză — crezând că în scriu s'flă generalul — a fost deja îngropată cu toată pompa militară.

Nouă societate românească. Cetim în „*Gaz. Trans.*”: Ni-se împărtășește, că ministrul ungurese de interne a întărit statutele „*Societății române de lectură*” din *Râșnov*. Înființarea acestei societăți, care a fost la început cea dintâiu societate de acest fel în țeara *Bârsei*, se datorește stăruințelor tinerului paroch, dl *Ioan Teculescu*. Începutul făcut de *Râșnovei* a fost urmat și de Români din *Codlea*, cari și ei s'au întrunit într'o societate după modelul celei din *Râșnov*, înaintându-și zilele aceste statutele pentru înțărrire. Această nobilă și salutară pornire este o dovadă vie, că poporul nostru dela sate și conducătorii lui simt lipsa de a se lucra și de a se face ceva pentru cultura nemijlocită a țărânului. Bine ar fi să se urmeze astfel pretutindenea.

Avis.

Domnilor învățători!

Imi iau voe a aduce la cunoștința publică a dlor învățători, că a apărut de subțipar o edițiune nouă dia: „*Istoria patriei și elemente din istoria universală pentru școalele populare*” lucrată de subșcrisul. Edițiunea aceasta a apărut în editura librăriei *Heinrich Zeidner* din loc cu prețul de 25 cr. broș. Cei-ce ar comanda la vre o librărie exemplare din cartea aceasta și li-s'ar trimite altele de alt autor sub diferite pretexte, s'nt rugați respectuos din parte-mi, ca pe lângă refuzarea comădei să binevoiască totodată a mă încu-noștiința despre cas și pe mine prin o carte postală.

Tot la librăria *H. Zeidner* să află în comisiune și „*Gramatica limbei românești*” cursul II., lucrată tot de subșcrisul, cu prețul de 30 cr.

Pentru ori-care dintre aceste cărți, cei-ce comandă mai multe exemplare primesc un rabat corăspunzător, după-cum s'a și acordat deja cu sus numita librărie.

Brașov, 22 Noembrie v.

Cu deosebită stimă colegială:

I. Dariu.

Mai nou.

Suspendarea constituției în Austria.

Pertractările ministerului *Gautsch* cu partidele nemțești din opoziție n'au isbitit. Deputații nemți nu s'nt îndestuliți cu făgăduielile guvernului. Astfel parlamentul nu va mai fi conchemat și guvernul a suspendat constituția.

Turburări contra Jidovilor.

Cehii au făcut noue turburări în *Pribran*, *Hermanmestez* și *Inngbüuzlau*. Demonstrațiile s'au îndreptat mai ales împotriva *Jidovilor*. S'au întâmplat câteva arestări.

POSTA REDACȚIEI.

I. R. Ab. nr. 6657 în *Vucova*. Te rugăm a ne înștiința în grabă, că este „*balada*” originală, culeasă dela popor, sau scrisă din vre-o carte? Numai-dacă avem răspunsul d-tale, putem să publicăm *balada*.

Is. Mărg. în *V. S. Mihaiu*. Ce vrei să ai, comandă de-a dreptul dela firma din *Viena*. Trimite 3 fl. 50 și vei primi cele 15 obiecte. „*Călindarul Poporului*” este cu porto 23 cr; la 10 exemplare unul se să dă în cinste.

O. D. în *Feldru*. Singura foaie pedagogică apure aici în *Sibiin*, la tipografia arhidieceșană. Abon. pe an 3 fl., pe 1/2 an 1 fl. 50 cr.

D. N. în *B. V. (Sătmar)*. Statute de reuniuni de înmormântare cere dela dl *Ioan Moța* în *Orăștie* (*Szászváros*). Statute pentru fond de bucate află în nr. 12 al „*Foii Poporului*” din a. c. De altcum te poți adresa la dl *Gavril Aluaș*, învățător în *Babța* (comit. *Sălăgiu*).

P. Gh. în *Ternova*. Am publicat mai multe de-ale d-tale, dar' numai poesii culese din popor putem publica.

Pentru redacție și editură responsabil: *Petru Simtion*. Proprietar: Pentru „*Tipografia*” societate pe acțiuni: *V. H. Dressnandt*.

Călinarul săptămânii.

Zilele	Călinarul vechiu	Călin. nou	Soarele	
	Dum. a 26-a d. Ros., gl. 1, sft. 4.		rés.	ap.
Dum.	30 † S. Apost. Andreiu	12 Maxentien	7 56	4 4
Luni	1 Pror. Naum	13 Lucia	7 56	4 4
Marti	2 Pror. Avacum	14 Nicasia	7 56	4 4
Merc.	3 Pror. Sofonie	15 Celian	7 56	4 4
Joi	4 † M. Varvara	16 Adelaid.	7 57	4 3
Vineri	5 Cuv. Sava c. sfințit	17 Lazar	7 57	4 3
Samb.	6 † Păr. Nicolae	18 Grațian	7 57	4 3

Tirgurile din săptămâna viitoare după căl. vechin.

Duminică, 30 Noembrie: Cehul-Selagiului, Pișcolț, Zam (comitatul Hunedoarei).

Luni, 1 Decembrie: Beclean, Beclean-Sân-Miclăuș, Feldioara, Gyöngy, Șeica-mare.

Mercuri, 3 Decembrie: Dej, Rodna-veche.

Vineri, 5 Decembrie: Alba-Iulia, Baia-de-Criș, Șimlul-Selagiului, Praid.

Sâmbătă, 6 Decembrie: Ormeniș, Biertan.

„Tipografia“, soc. pe acțiuni, Sibiu.

A eșit de sub tipar:

Însoțirile de credit

împreunate cu

însoțiri de consum, de vânzare, de viieri, de lăptării etc. și instrucțiunile trebuincioase.

Îndreptare practică

pentru

înființarea și conducerea de astfel de însoțiri de

F. W. RAIFFEISEN.

Edițiunea a V-a.

Traducere autorizată de

Dr. Aurel Brote,

directorul băncii gen. de asigurare m. „Transilvania“

EDITURA

„Revoluții rom. de agricultură din comitatul Sibului“
(280 pagini mari).

Cartea costă 80 cr. (cu porto postal 90 cr., recomandată 1 fl.) și se poate cumpăra dela

„Tipografia“,

soc. pe acțiuni în Sibiu.

Două cărți folositoare

pentru țeranul român

s-au apărut tocmai și se află de vânzare în
librăria „Tipografia“, societate pe acțiuni,
Sibiu, strada Poplăcii 15:

INDREPTAR PRACTIC

IN

ECONOMIA RURALĂ

compus de

cel 12 preoți întemnițați în Cluj.

Prețul 1 fl. v. s.

COMASĂRILE

de

Elia Dopp.

Prețul 40 cr. v. s.

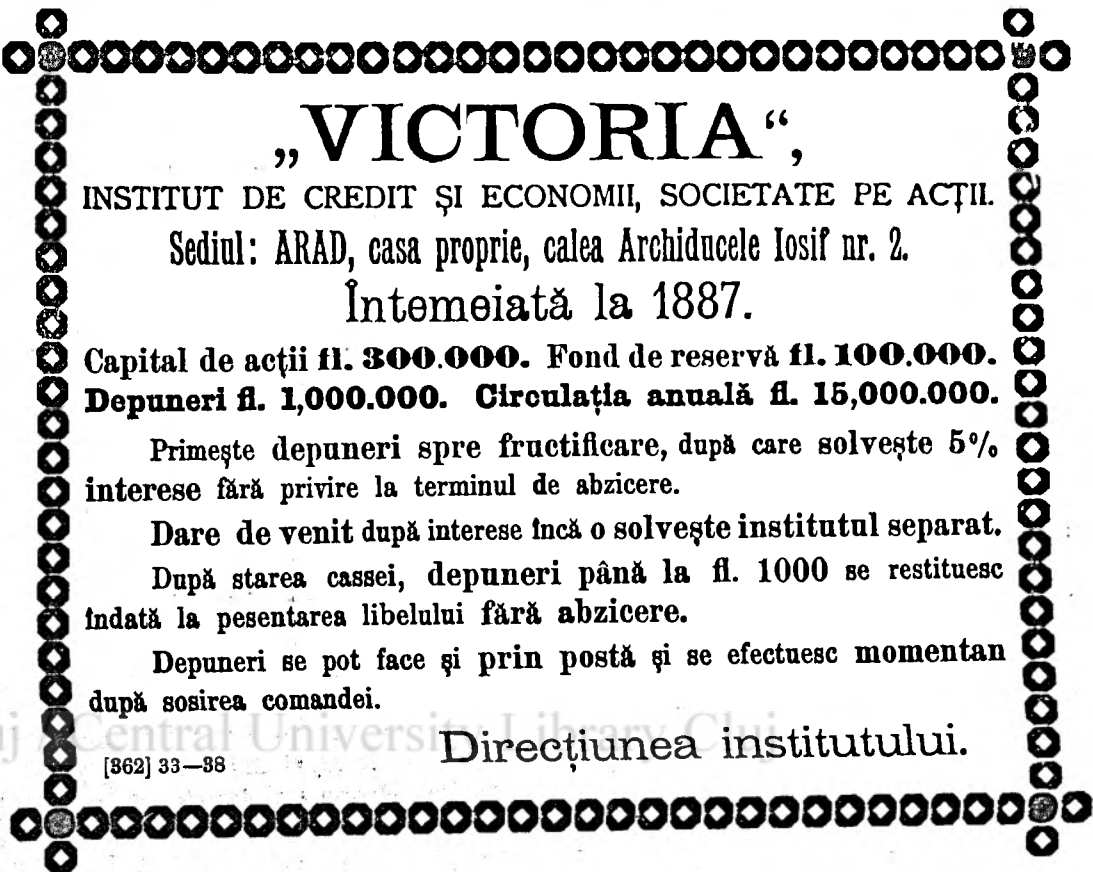
Pentru porto postal câte 5 cr. mai mult.

Fiecare, dacă voește să cumpere cu prețuri solide o bună bucată de săpun, parfum de batiste, periuța de dinți și preparate pentru dinți, pieptene, perii pentru cap și barbă, rociu pentru păr, legătoare de mustați și toate articolele aparținătoare în această branșă în calitatea cea mai bună, să se adreseze plin de încredere la

Parfumeria Meltzer,
strada Cisnădiei, palatul comandei de corp.

Daniel Meltzer jun.,
Sibiu, strada Gușteriții nr. 25.

„VICTORIA“
INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII.
Sediul: ARAD, casa proprie, calea Arhiducele Iosif nr. 2.
Întemeiată la 1887.

Capital de acții fl. 300.000. Fond de rezervă fl. 100.000.
Depuneri fl. 1.000.000. Circulația anuală fl. 15.000.000.

Primește depuneri spre fructificare, după care solvește 5% interese fără privire la termenul de abdicere.

Dare de venit după interese încă o solvește institutul separat.

După starea casei, depuneri până la fl. 1000 se restituiesc îndată la pesentarea libelului fără abdicere.

Depuneri se pot face și prin postă și se efectuesc momentan după sosirea comandei.

Direcțiunea institutului.

[362] 33—38

În atențiunea cumpărătorilor de cărți.

Mulți dintre onorații noștri cărturari ne cer ca să le trimitem câte o carte, ori două, cu rambursă (Postnachnahme — utánvét). În interesul bine priceput al publicului ne luăm voe a face atenți la marile spese împreunate cu acest fel de comande. O carte cumpărată pe această cale costă totdeauna cu 25—30 cr. mai mult, decât dacă se trimite prețul cărții înainte printr'o asignație postală.

Rugăm deci pe toți cei-ce fac comande de cărți, al căror preț îl pot ușor afla, ca în propriul lor interes să trimeată banii înainte și să nu întrebuițeze felul de comandă cu ramburse, așa de păgubitor pentru public.

La comande, pe lângă prețul cărții să se adaugă și porto postal pentru trimiterea sub bandă, ear' dacă vor să fie și mai siguri, și taxa de recomandare, care este totdeauna 10 cr.

Librăria „Tipografiei“,
soc. pe acțiuni, Sibiu.

Beția

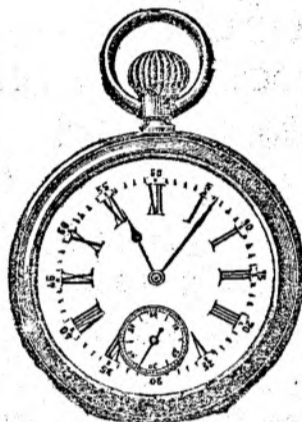
curabilă prin antibiotinul*) aplicat în numeroase cazuri cu succes strălucit. Nenumărate scrisori de mulțumită de ale vindecătorilor se trimit la dorință franco spre vedere. — Se poate ca bețivului, fiind fără gust, și fără ca să știe. — O doză: 2 fl. 20 cr., o doză dublă, pentru pătimași vechi 4 fl. 40 cr., contra sumei din urmă trimise anticipativ franco.

Se capătă: „Farmacia la Vulturul“, Lugoș, nr. 112.

*) numele protegiat. [2442] 2—12

Numai fl. 3.50

costă următoarea pompoasă colecție de mărfuri

15 bucăți fl. 3.50.

15 bucăți fl. 3.50.

1 orologiu de buzunar Prima-Anker-Remontoir, umblă precis, cu garanție pe 3 ani:

1 lanț fin panteră imit. de aur;
2 bucăți inel imit. de aur în cel mai nou, fașon cu similibriant;

2 bucăți nasturi de manșete, aur dublă, cu mecanism;

1 ac draguț de broș pentru dame;
1 bucată nasturi la piept (chemisets);
3 nasturi Patent pentru guler;
1 ac de cravată foarte fin;
1 învelitoare pentru orologiu anker;
1 oglindă de buzunar în etui;
1 ac pentru blousă, fașon aur.

Toate aceste 15 obiecte de lux împreună cu orologiu anker-remontoir costă numai fl. 3.50.

Se expediază ori-cui pe lângă rambursă.

La cas de neconveniență se trimit banii îndărăt așa că pentru cumpărători ori-ce risic e eschis.

Se capătă singur și numai prin firma de oroloage [2104] 8—12

Alfred Fischer,

Viena, I., Adlergasse nr. 12.

„Tipografia“, soc. pe acțiuni, Sibiu.

„Istoria Transilvaniei“

de

George Barițiu.

Monumentalul op al regretatului nostru istoric: „Părți alese din istoria Transilvaniei pe 200 ani din urmă“, se poate procura de acum

cu preț redus!

Volumul I.

broș. în loc de fl. 4.20 numai cu fl. 2.50, leg. fl. 3.30.

Volumul II.

broș. în loc de fl. 4.— numai cu fl. 2.—, leg. fl. 2.80.

Volumul III.

broș. în loc de fl. 2.80 numai cu fl. 2.—, leg. fl. 2.80.

Opul întreg:

broș. în 3 vol. în loc de fl. 11.— numai cu fl. 6.50 = șese florini și cincizeci cr. v. a., leg. fl. 8.60.

Această carte n'ar fi iertat să lipsească din casa nici unui bun Român.

Pentru „Tipografia“, societate pe acțiuni: V. H. Dressandt.

IULIU ERÖS,

str. Cisnădiei 3. SIBIU. str. Cisnădiei 3.

Edificiul băncii „Transilvania“.

Cel mai ieftin izvor de procurare, cel mai mare deposit în toate soiurile. Oroloage, lanțuri de oroloage, giuvaiere, obiecte de aur și argint, cercei, inele, brățare, lanțuri de gât, broșuri, brățare cu orologiu, garnituri și decoruri de masă în aur și argint curat. [1151] 32—35

Obiecte optice! — Atelier bun de orologer.

Comandele din afară se execută prompt și conștientos.

„Tipografia“, societate pe acțiuni în Sibiu.

A eșit de sub tipar:

Călimdarul Poporului

pe anul comun

1898.

Anul XIII.

SIBIU.

Editura și tiparul „Tipografiei“, societate pe acțiuni.

Prețul 20 cr., cu trimiterea pe postă 25 cr.

Prețul 20 cr., cu trimiterea pe postă 25 cr.

Cu șese ilustrațiuni!

Cuprinsul: Călimdarul astronomic și bisericesc, cu povețe economice pe fiecare lună. — Cronologie pe anul 1897. — Genealogia domnitorilor europeni. — Posta. — Corespondența telegrafică. — Raportul între măsurile nouă și vechi. — Scara timbrelor. — Autoritățile bisericești române din Ungaria și Transilvania. — George Coșbuc (schită literară): „Nunta Zamfirei“, „Noi vrem pământ“, „Murșul și Oltul“ (poveste din popor), „Numai una!“ (poesie), „Sălcia și plopul“ (legendă din popor), „Rugămintea din urmă“ (poesii) și alte „Poesii scurte“. — „Glume“. — „Mântuirea steagului“ (schită istorică) de Petru Vanceu. — Ioan Creangă (schită literară cu portret): „Povestea unui om leneș“ și „Oltanii din Iași“, „Rostiri, zicători, cuvinte“. — Th. D. Speranță (schită și două anecdote): „Mama Ungurului“, „Jidanii și hoții“. — George Pop de Băsești (biografia cu portret). — „Cât de lungă se fie ziua, tot vine noaptea“, de doamna Columb. — „Castelul din Carpați“ (schită bibliografică) de Jules Verne. — „Răvașul nostru“, cronica întâmplărilor de peste an, de Ioan Scurtu cu următoarele portrete intercalate în text: Iosif St. Șuluțiu, Ioan Hannia, Dr. C. Lueger. — Economie: „Despre dări și termine“, „Asigurarea contra focului și grindinei“, „Întinerirea pomilor“, „Povețe“. — „Tirgurile din Ungaria și Transilvania“. — „Tirgurile din Bucovina“. — „Tirgurile (bălcirurile) principale din România“. — „Inserate“.

Prețul 20 cr., cu trimiterea pe postă 25 cr.

Pentru tipar responsabil Iosif Marschall.